

5 september 2021, drieëntwintigste zondag door het jaar B

Eerste lezing: Jesaja 35,4-7a

Tweede lezing: Jakobus 2,1-5

Evangelielezing: Marcus 7,31-37

Homilie

Lieve mensen,

Het afgelopen jaar is ons leven sterk beknot geweest door een virus en de maatregelen die daarop volgden. Maar ook voor het overige wordt onze tijd gekenmerkt door geslotenheid. Niet alleen de virussen maken mensen bang, maar op een dieper niveau alles wat een mens kan bedreigen: de klimaatverandering, de oorlogen in de wereld, radicalisering bij verschillende groepen in de samenleving... De grote schaal van de problemen, het gevoel dat je er als gewoon mens zo weinig aan kunt veranderen, het feit dat de wereld er niet beter op lijkt te worden, maar eerder slechter, dat maakt dat veel mensen de neiging hebben om op zichzelf terug te plooiën. Bij angst maakt men een terugtrekkende beweging.

In de tijd van onze evangelielezing uit Marcus was er ook sprake van zo'n geslotenheid, maar op andere vlakken. Israël was bezet door de Romeinen, zodat het Joodse volk niet maar kon doen wat het wilde. Net zoals de afgelopen eeuw in WOII hadden mensen de keus tussen verzet (de groep van de Zeloten, waar één van de discipelen van Jezus uit kwam: Simon de Zeloot); collaboratie (de zogenaamde 'tollenaars' bijvoorbeeld, zoals ook één van de discipelen van Jezus oorspronkelijk was: Matteüs); of simpelweg je gedeisd houden. Een klimaat van geslotenheid door de omstandigheden.

Bovendien werd het geestelijk klimaat ook niet gekenmerkt door openheid. Religieuze groepen zoals de adellijke Sadduceeën en de meer 'volkse' Farizeeën waren rivaliserende groepen, maar ze vonden elkaar in het bestrijden van een andere beweging: die van Jezus Christus en Zijn discipelen. De Oudtestamentische wet, die bedoeld was om mensen het leven te laten vinden, werd gebruikt als wapen voor het eigen gelijk, met als resultaat dat het leven juist werd beknot.

Ook verschillende bevolkingsgroepen in Israël, zoals Judeeërs, Samaritanen en Galileeërs, hadden een moeizame, vaak pijnlijke relatie met elkaar.

En plots was daar Jezus Christus, en waar Hij kwam gebeurde er iets nieuws: openheid. In onze evangelielezing wordt een dove man, die ook moeilijk sprak, genezen door Jezus.

Opvallend is wat Jezus deed: Hij raakte Hem aan, Hij keek naar de hemel, Hij zuchtte en sprak één woord: "Effata", dat wil zeggen: "Ga open". Dat is het bevrijdende van het evangelie. Wanneer onze Heer langskomt, komt er openheid, ontstaat er ruimte.

Jezus raakt mensen aan, kijkt naar de hemel, en door Gods geest ademen mensen weer op.

In dezelfde zin is onze Oudtestamentische lezing uit Jesaja. Het was troost voor Johannes de Doper die in de gevangenis was gegooid. Bij Johannes komt logischerwijs de vraag op: waarom laat God mij deze ramp overkomen? Hij begon te twijfelen of Jezus dan wel de langverwachte Messias was, en vroeg vanuit de gevangenis rechtuit aan Jezus of Hij dat eigenlijk wel was? Het antwoord van Jezus was een citaat uit Jesaja uit de bovenstaande Oudtestamentische lezing. Blinden gaan zien, doven gaan horen, lammen gaan springen, stommen gaan spreken, woestijnen worden weer groen en vruchtbaar. Jezus voegde er zelf nog aan toe: doden worden opgewekt, armen ontvangen het goede nieuws. Kortom: openheid. "Effata." Ga open! Jezus gaf dat als bewijs aan Johannes de Doper: waar Hij kwam, ontstond openheid, genezing, bevrijding, het leven...

Ook wij kunnen als Johannes de Doper wel eens aarzelen in ons geloof. Johannes was zo'n bevlogen 'ambassadeur' voor Jezus, en plots kwam hij in een geloofscrisis. Is het nu

allemaal echt wel waar? Jezus de Messias? Jezus de Bevrijder? Ik merk er zo weinig van, leek Johannes te zeggen, want ik zit hier weg te kwijnen in mijn gevangenis.

Ja, de omstandigheden van het leven lijken soms niet te wijzen op de aanwezigheid van God, van onze Heer Jezus. Het lijkt er soms op alsof God de wereld aan zijn lot heeft over gelaten, en ons daarbij... Hoe kan dat dan? Trekt God zich ons lot niet aan? Ja, dat doet Hij wel. Hij zet onszelf in beweging, zoals Hij deed met Johannes de Doper. Vaak zijn wij zelf Gods handen.

Maar ook: net als Johannes de Doper is het belangrijk om te zien dat Jezus niet alle gebrokenheid van het bestaan oplost. Maar Jezus wijst op de dingen die wél veranderd zijn, de mensen die door Hem zijn aangeraakt. Lichtpuntjes van hoop, tekens van Gods Koninkrijk dat voorzichtig op aarde terrein wint in mensenlevens.

Opvallend blijft hoe Jezus de doofstomme man genas: door aanraking (doorbreking van het isolement dat de meeste zieken een eenzamen zeer goed kennen), door zuchten, maar ook door het de ogen opslaan naar de hemel, en vervolgens het woord van bevrijding te spreken. "Effata". Ga open.

Ook wij worden in de moeiten van de wereld geroepen om elkaars isolement te doorbreken. Even zuchten mogen wij. Maar laten wij het daar niet bij laten. Wij mogen opzien naar God, en ook zelf het bevrijdend woord van Jezus in onze harten laten klinken. Gods Geest wil ons weer laten opademen. Opzien naar Hem laat ons anders naar ons leven en die van anderen kijken. God wil ons een ander, bevrijdend perspectief geven. En ons op weg zetten, om elkaars isolement te doorbreken.

God wil een ieder van ons weer een hernieuwd leven geven. Het enige wat wij hoeven doen is: afzien van onszelf en opzien naar Hem. Zodat wij Hem de gelegenheid geven om opnieuw ruimte in ons leven te scheppen. Wij zuchten mee met Jezus over de gebrokenheid van de schepping, maar ademen vervolgens Gods Geest in. Waar Jezus is, is leven, licht en vrijheid. Laten wij oog hebben voor Hem in ons leven. Ver hoeven wij niet te kijken. Zoals de bekende priester/hoogleraar Henri Nouwen het eens benoemde: wij kunnen in Christus in de ogen van de ander leren zien. God liefhebben en de naaste liefhebben is één beweging. Wie er oog voor heeft, ziet Christus overal om zich heen. Hij wil zich laten ontdekken, opdat wij een nieuw leven mogen ontvangen.

dominee Marcel Pool